

สัญลักษณ์ไทยจีน: การสังเคราะห์ความเชื่อในงานศิลปกรรมสมัยรัชกาลที่ 3 สู่การสร้างสรรคงานภาพพิมพ์ชุด “สิริมงคล”

THAI-CHINESE SYMBOLS: SYNTHESIZING BELIEFS IN FINE ARTS DURING THE REIGN OF
KING RAMA III TO THE CREATION OF PRINTS “AUSPICIOUS” SERIES

ประติมา ชันยบุรณัฏระกุล* PRATIMA TUNYABOONTRAKUN*

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเชื่อและสัญลักษณ์ในงานศิลปกรรมสมัยรัชกาลที่ 3 สังเคราะห์ความเชื่อของสัญลักษณ์ที่ปรากฏ และสร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์ ชุด “สิริมงคล” ที่แสดงสัญลักษณ์ไทยจีน ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและข้อมูลภาคสนามงานศิลปกรรมในสมัยรัชกาลที่ 3 จำนวน 7 วัด ผู้วิจัยได้สร้างแบบประเมินผลแบบร่างงานภาพพิมพ์ที่ได้รับแรงบันดาลใจจากสัญลักษณ์ไทยจีนที่พบในงานศิลปกรรมสมัยรัชกาลที่ 3 ให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านศิลปะจำนวน 9 คน ทำการประเมินผลและให้ข้อเสนอแนะ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1) ความเชื่อมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตและเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของคนในสังคม ซึ่งโดยรวมแล้วสามารถบอกเล่าความเชื่อผ่านสื่อสัญลักษณ์ที่ปรากฏในงานศิลปกรรม มักเป็นเรื่องที่มีมุ่งให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างราบรื่น สุขสมบูรณ์ อายุยืน มีโชคลาภ สมปรารถนา ปราศจากเรื่องร้าย ประสบความสำเร็จ ความรัก และความร่ำรวย 2) จากการสำรวจพบว่ามีการใช้สัญลักษณ์ที่แสดงถึงความเป็นสิริมงคล ที่พัฒนาจากความเป็นนามธรรมสู่รูปแบบสัญลักษณ์ที่เป็นรูปธรรม ผ่านงานจิตรกรรม ประติมากรรม และสถาปัตยกรรม ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 5 ประเภท คือ 1) สัตว์มงคล 2) พืชพรรณไม้อื่น ๆ 3) สิ่งของเครื่องใช้ 4) เทพหรือบุคคล และ 5) ตัวอักษร และ 3) การสร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์ ชุด “สิริมงคล” แสดงให้เห็นถึงสัญลักษณ์ไทยจีนที่บ่งบอกความเชื่อที่มีมาอย่างยาวนานของความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีนอย่างกลมกลืน ให้ความรู้ถึงความเป็นสิริมงคลตามวัฒนธรรมจีน และได้นำเสนอรูปแบบให้มีความร่วมสมัยโดยใช้รูปร่าง รูปทรง เส้น สีที่สดใส และการจัดวางองค์ประกอบแสดงให้เห็นถึงความสุข ความเป็นมงคล โชคดีมีสุข บุญวาสนา และการปกป้องจากสิ่งไม่ดีให้อยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุข

คำสำคัญ : สัญลักษณ์ไทยจีน/ สังเคราะห์ความเชื่อ/ ศิลปกรรมสมัยรัชกาลที่ 3/ ภาพพิมพ์/ สิริมงคล

* อาจารย์ ดร., สาขาวิชาการจัดการศิลปกรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, kumarn_pond@hotmail.com.

* Lecturer Dr., Program in Fine and Applied Arts Management, Faculty of Fine and Applied Art, Bangkokthonburi University, kumarn_pond@hotmail.com.

Abstract

The objectives of this research were: (1) to study the beliefs and symbols in the art works of the King Rama III era; (2) to synthesize the beliefs of symbols that appear in the art works of the King Rama III era; and (3) to create a series of “Auspicious” prints that show Thai-Chinese symbols. The researcher has studied documents and field data on works of art during the reign of King Rama III in 7 temples. The researcher created an evaluation of a draft of prints inspired by Thai-Chinese symbols found in the art works of King Rama III for 9 art experts to evaluate and give suggestions. The data were analyzed with description. The findings showed that 1) beliefs influence the way people live their lives and determine the behavior of people in society. Overall, beliefs can be told through symbolic media appearing in works of art. It is often a matter that aims to lead a smooth life, be happy, have a long life, have good fortune, have your wishes fulfilled, have success, love and wealth, and be free from bad things; 2) from the survey, it was found that symbols that represent good fortune are used and developed from an abstract form into a concrete symbolic form through painting, sculpture and architecture which can be divided into 5 categories: 1) auspicious animals, 2) various plants, 3) objects, 4) gods or persons, and 5) characters; and 3) the creation of the “Auspicious” series of prints depicts Thai-Chinese symbols that express the long-standing belief in harmonious relations between Thailand and China. This gives a feeling of auspiciousness according to Chinese culture and has presented a contemporary style using shapes, lines, and bright colors and the arrangement of the elements shows happiness, auspiciousness, good luck, good fortune, and protection from bad things to live in peace and happiness.

Keywords: Thai-Chinese Symbols/ Synthesizing Beliefs/ Fine Arts during the Reign of King Rama III/ Printmaking/ Auspicious

บทนำ

วัฒนธรรมความเป็นจีนถูกผสมผสานเข้ากับวัฒนธรรมแบบไทย ทำให้ฐานะความเป็นจีนมิได้ถูกมองว่าเป็นส่วนแปลกแยกของสังคมไทย หากผนวกรวมเข้าในฐานะส่วนหนึ่งของสังคมไทยโดยไม่รู้ตัว ความนิยมศิลปะจีนในหมู่ชาวจีนที่ขยายตัวนี้ ส่งอิทธิพลมาถึงราชสำนักกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น อันนำไปสู่การผสมผสานศิลปะจีนเหล่านี้เข้าเป็นส่วนหนึ่งของศิลปะไทยสมัยนั้น ดังจะเห็นได้จากอิทธิพลของศิลปะจีนต่าง ๆ ในวัดไทยที่สร้างขึ้นในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นได้อย่างชัดเจนในสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เนื่องจากถือกันว่าเป็น “ศิลปะแบบพระราชนิยมรัชกาลที่ 3” ศิลปะลวดลายแบบจีนที่ปรากฏในวัดไทยโดยทั่วไปมักมี 2 ประเภทใหญ่ ๆ ด้วยกัน คือ ศิลปะที่เกี่ยวข้องกับความคิดเรื่อง “สัญลักษณ์สิริมงคลของจีน” และศิลปกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับ “วรรณกรรมจีน” ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า สัญลักษณ์สิริมงคลของจีนนั้นมีความเป็นมาอันยาวนานและสืบเนื่องต่อมาจนถึงปัจจุบัน (ศานติ ภักดีคำ, 2553)

รูปสัญลักษณ์ของชาวจีนได้แสดงถึงระบบความเชื่อที่โดดเด่นและน่าสนใจเนื่องจากให้ความสำคัญกับการอวยพรและความเป็นสิริมงคลของชีวิตเป็นอย่างยิ่ง ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี พิธีกรรมในชีวิตทั้งมวลล้วนสื่อถึงความเป็นสิริมงคลเพื่อความมั่งคั่งในชีวิที่สุขสมบูรณ์ คือ ความมั่งคั่ง ร่ำรวย ความเจริญก้าวหน้า และความสุขภาพดีและมีอายุยืนยาวผืนผืน ผ่านการอวยพรจากสวรรค์ชั้นฟ้า จากการศึกษาภาพมงคลจีนทำให้ทราบถึงวัฒนธรรมทางความคิดของคนจีนและยังสะท้อนให้เห็นถึงการเฝ้าวชีวิตที่ดีของคนจีน ช่วยให้เข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมจีนได้มากยิ่งขึ้น รูปแบบสิริมงคลจากสวรรค์ของประเทศจีน แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) สิริมงคลจากสวรรค์ 2) มงคลจากพรรณไม้ 3) มงคลจากสัตว์ต่าง ๆ และ 4) วัตถุมงคล สิ่งของ และตัวอักษรจีน (เกียรติชัย พงษ์พาณิชย์, 2556)

ลักษณะของปรัชญาและความเชื่อนี้เป็นรูปแบบวัฒนธรรมที่ถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งโดยได้พัฒนาจากนามธรรมมาสู่รูปแบบสัญลักษณ์ที่เป็นรูปธรรม เป็นผลผลิตทางวัฒนธรรมในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งจิตรกรรม ประติมากรรม ดนตรี นาฏศิลป์ การละเล่น รวมทั้งวรรณกรรมมุขปาฐะต่าง ๆ สำหรับศิลปะภาพพิมพ์เป็นการพัฒนาค้นคว้าจากเทคนิคต่าง ๆ ในการสร้างรูปภาพ (Image) หรือผลงานศิลปะพัฒนามาจากงานวาดเส้น (Drawing) และการแกะ (Engraving) โดยเริ่มจากการสร้างภาพเพื่อนำไปประกอบเรื่องราวในศาสนา เช่น ภาพแกะไม้ของจีนในวัชรสูตร (Diamond Sutra) ค.ศ. 868 ภาพพิมพ์ที่ศิลปินนำเทคนิคต่าง ๆ มาสร้างเป็นผลงาน สิ่งหนึ่งที่สำคัญสำหรับการทำภาพพิมพ์คือ “กระดาษ” ประเทศจีน ญี่ปุ่น มีพัฒนาการการทำกระดาษมายาวนาน

สำหรับประเทศไทย ศาสตราจารย์ชูลูด นิยมเสมอ เป็นผู้บุกเบิกการเรียนการสอนด้านนี้อย่างแท้จริง โดยเป็นผู้สร้างหลักสูตรระดับปริญญาและสร้างแท่นพิมพ์ตามแบบที่นำมาจากฝรั่งเศส ตลอดจนค้นคว้าการสร้างผลงานภาพพิมพ์แกะไม้โดยนำแผ่นกระดาษอัด (Masonite) แกะแทนแผ่นไม้จริง ๆ อย่างไรก็ตามพัฒนาการของศิลปะภาพพิมพ์ในประเทศไทยก็ยังน่าสนใจศึกษา และน่าติดตามผลงานที่พัฒนาต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง (พงศ์เดช ไชยคุตร, 2557) คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี หลักสูตรการจัดการศิลปกรรมมีปรัชญาที่มุ่งเน้นให้มีความเชี่ยวชาญในการพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านการจัดการศิลปกรรมทั้งในระดับชาติหรือนานาชาติเพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติและสากลประเทศต่อไป และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566-2570) ได้จัดทำบนพื้นฐานของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ซึ่งเป็นแผนแม่บทหลักของการพัฒนาประเทศ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) มีวัตถุประสงค์เพื่อ พลิกโฉมประเทศไทยสู่

“สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” สิ่ง que รัฐบาลอยากให้เกิดขึ้น และการสร้างองค์ความรู้ทางศิลปวัฒนธรรมเพื่อสร้างจิตสำนึก เสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และตระหนักถึงคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมไทยที่เป็นรูปธรรมที่จะนำมาพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

ผู้วิจัยเห็นว่าจากการสังเคราะห์สัญลักษณ์ไทยจึนจากงานศิลปกรรมในสมัยรัชกาลที่ 3 นั้นทำให้เห็นถึงคุณค่าทางวัฒนธรรมที่ควรอนุรักษ์และต่อยอดสร้างสรรค์ให้เกิดผลงานใหม่ ๆ เกิดขึ้นที่จะทำให้เกิดองค์ความรู้และคุณค่าทางศิลปกรรมให้มากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเชื่อและสัญลักษณ์ในงานศิลปกรรมในสมัยรัชกาลที่ 3
2. เพื่อสังเคราะห์ความเชื่อของสัญลักษณ์ที่ปรากฏในงานศิลปกรรมสมัยรัชกาลที่ 3
3. เพื่อสร้างสรรค์งานภาพพิมพ์ ชุด “สิริมงคล” ที่แสดงสัญลักษณ์ไทยจึน

วิธีการดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้แบ่งประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ออกเป็น 2 ส่วน มีรายละเอียดดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างงานศิลปกรรมสมัยรัชกาลที่ 3 ซึ่งเป็นวัดสำคัญต่างๆ ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 7 วัด ได้แก่ 1. วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร 2. วัดสุทัศนเทพวรารามราชวรมหาวิหาร 3. วัดบวรนิเวศวิหารราชวรวิหาร 4. วัดเทพธิดารามวรวิหาร 5. วัดมหรณพารามวรวิหาร 6. วัดราชโอรสารามราชวรวิหาร และ 7. วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร

2. กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะ ได้แก่ ศิลปิน จำนวน 3 คน อาจารย์ จำนวน 3 คน และนักวิชาการทางด้านศิลปะ จำนวน 3 คน รวมทั้งหมด จำนวน 9 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกคือ เป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในการทำงานศิลปะและเข้าใจศิลปวัฒนธรรมไม่น้อยกว่า 5 ปี วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อประเมินคุณภาพและคุณค่าในผลงานศิลปะภาพพิมพ์

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีกระบวนการวิจัยดังนี้ มีการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary Research) ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูล จากเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้อง หนังสือ รายงานการวิจัย ที่แสดงให้เห้นถึงแนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อ สัญลักษณ์ในงานศิลปกรรมสมัยรัชกาลที่ 3 ศึกษาข้อมูลจากการลงภาคสนาม แหล่งข้อมูลสถานที่จริง ได้แก่ วัดสำคัญต่างๆ ในกรุงเทพมหานครที่อยู่ในสมัยรัชกาลที่ 3 จำนวน 7 วัด บันทึกภาพและจดบันทึกข้อมูลจากการสำรวจข้อมูลภาคสนามที่ปรากฏเพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของบริบทพื้นที่ แล้วนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ ตีความ สังเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อสรุปจากการศึกษา จากนั้นจึงเริ่มงานสร้างสรรค์ด้วยเทคนิคภาพพิมพ์ ชุด “สิริมงคล” โดยนำสัญลักษณ์ทั้งไทยจึนมาผสมผสานเกิดเป็นผลงานที่มีเอกลักษณ์เฉพาะลงในแบบร่างผลงานแต่ละชิ้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัย เรื่อง สัญลักษณ์ไทยจีน : การสังเคราะห์ความเชื่อในงานศิลปกรรมสมัยรัชกาลที่ 3 สู่การสร้างสรรคงานภาพพิมพ์ ชุด "สิริมงคล" ครั้งนี้ คือ แบบประเมินผลแบบร่างงานภาพพิมพ์ที่ได้รับแรงบันดาลใจจากสัญลักษณ์ไทยจีนที่พบในงานศิลปกรรมสมัยรัชกาลที่ 3 และนำเครื่องมือวิจัยนี้ไปตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ได้แก่ สุชาติ เกาทอง, โกสุม สายใจ และ ทองเจือ เขียดทอง แล้วผู้วิจัยทำการปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินผลตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ศิลปะ (Art Creative Research) ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลจากเอกสารข้อมูลภาคสนามที่เกี่ยวข้องกับสัญลักษณ์ไทยจีน และข้อมูลจากการประเมินผลแบบร่างจากผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะ ได้แก่ ศิลปิน อาจารย์ และนักวิชาการด้านศิลปะ รวม 9 คน เพื่อให้ลงความเห็นคัดเลือกผลงานจาก 10 ชิ้นให้เหลือ 5 ชิ้น โดยคัดเลือกผลงานที่มีคะแนนสูงที่สุด 5 อันดับแรก และนำกลับมาปรับปรุงพัฒนาแบบร่างตามข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะเพื่อเป็นต้นแบบในการสร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ดังนี้ 1. ความเชื่อ 2. รูปแบบภาพสัญลักษณ์ 3. ความหมายที่แสดงในงานศิลปกรรม และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะทั้ง 9 คน เพื่อประเมินคุณภาพและคุณค่าในการสร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์

การสร้างสรรค

ในการสร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์ซึ่งได้แรงบันดาลใจจากสัญลักษณ์ไทยจีนที่พบในงานศิลปกรรมสมัยรัชกาลที่ 3 มีขั้นตอนการสร้างสรรคงานตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การออกแบบ นำข้อมูลจากการวิเคราะห์มาสร้างแบบร่างงานภาพพิมพ์จำนวน 10 ชิ้นพร้อมแนวคิดและที่มา แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจทำการประเมินผลงานแบบร่างงานภาพพิมพ์
2. การสร้างสรรค์ผลงาน โดยเริ่มจากการศึกษาข้อมูลและนำมาวิเคราะห์เพื่อสร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์ ชุด "สิริมงคล" จำนวน 5 ชิ้น
3. การวิเคราะห์ผลงาน จากการสร้างสรรค์ผลงานแล้วนำมาวิเคราะห์ สรุปผลการทดลอง และอธิบายแบบความเรียง

ผลการวิจัย

1) ผลการศึกษาความเชื่อและสัญลักษณ์ในงานศิลปกรรมสมัยรัชกาลที่ 3

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและทบทวนวรรณกรรมที่แสดงให้เห็นถึงแนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อและสัญลักษณ์ต่าง ๆ ในงานศิลปกรรมสมัยรัชกาลที่ 3 พบว่า มีผลงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษากับศิลปกรรมในสมัยรัชกาลที่ 3 ได้แก่ พันธ์ภัสสร ภัทรภาสทธิ (2565, น. 271-300.) ศึกษาเกี่ยวกับศิลปกรรมแบบพระราชนิยมในวัดไทยฝั่งธนบุรีสู่การสร้างสรรคจิตรกรรมร่วมสมัย ซึ่งได้รับแรงบันดาลใจจากศิลปะแบบพระราชนิยมในสมัยรัชกาลที่ 3 พบว่า ผลงานจิตรกรรมร่วมสมัยสะท้อนคุณค่าทั้ง 3 ด้าน 1) ด้านคุณค่าทางความงาม การจัดองค์ประกอบมีความเหมาะสม รูปทรงที่มาจากโครงสร้างทางสถาปัตยกรรมรวมถึงลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ผสมผสานระหว่าง

วัฒนธรรมไทยจีน 2) ด้านคุณค่าทางด้านอารมณ์ความรู้สึก สร้างความประทับใจ ให้ความรู้สึกซาบซึ้งถึงความเป็นมาในอดีต 3) ด้านการแสดงออกถึงแนวคิดที่สื่อความหมาย สามารถสื่อความหมายได้ดีทางด้านความเจริญรุ่งเรืองทางด้านศาสนาและความสัมพันธ์ระหว่างไทยและจีน มินทร์ลดา จักรชัยอนันต์ (2565, น. 62-74.) ได้สร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์ตะแกรงไหม ชุด เส้น สี สุนทรีแห่งองค์พระมหาเจดีย์สี่รัชกาล พบว่า งานสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัย โดยการนำทัศนธาตุต่าง ๆ มาใช้ในลักษณะการทำซ้ำ และตัดทอนรายละเอียดสร้างให้เกิดความสัมพันธ์เคลื่อนที่กันระหว่างพื้นที่ว่างกับโครงสร้างสถาปัตยกรรมได้ อย่างอิสระตามจินตนาการ ปิยะแสง จันทรวงศ์ไพศาล (2552) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสัญลักษณ์จีนในวิวัฒนาการของวัฒนธรรมมณฑลจีน มีผู้รวบรวมและจำแนกรูปแบบได้ถึง 10 ประเภท ได้แก่ 1. เทพมงคล 2. สัตว์ศักดิ์สิทธิ์มงคล 3. สัตว์สิริมงคล 4. ต้นไม้มงคล 5. ปิ่นกษัตริย์มงคล 6. เทศกาลมงคล 7. ภาษามงคล 8. ตัวอักษรมงคล 9. เลขมงคล และ 10. จริยามงคล นอกจากนี้การเก็บข้อมูลจากการลงภาคสนามแหล่งข้อมูลสถานที่จริง ได้แก่ วัดสำคัญต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานครที่อยู่ในสมัยรัชกาลที่ 3 จำนวน 7 วัด สามารถสรุปเนื้อหาสำคัญได้ดังนี้

ศิลปกรรมจีนที่พบในประเทศไทยส่วนใหญ่มักสื่อให้เห็นถึงแนวคิดเกี่ยวกับ “สิริมงคลของจีน” ดังปรากฏให้เห็นได้ทั้งในวัดไทยที่ประดับตกแต่งด้วยศิลปกรรมจีน ซึ่งเรียกกันว่า “ศิลปะแบบพระราชนิยมรัชกาลที่ 3” คือ การปรับเปลี่ยนรูปทรงส่วนประกอบทางสถาปัตยกรรมไทยเป็นแบบจีน และการนำลวดลายมงคลจีนมาจัดวางภายใต้โครงสร้างของสถาปัตยกรรมไทย ลวดลายสิริมงคลตามคติจีน หรือที่เรียกว่า ฮก ลก ซิ่ว สื่อความหมายถึง ความร่ำรวย ความเจริญมีบุญวาสนา และความมีอายุยืน ลวดลายสิริมงคลจีนเป็นรูปสัญลักษณ์แทนคำอวยพรของจีน ความหมายมงคล 9 ด้าน ได้แก่ อายุยืน โชคลาภ สมปรารถนา ลูกหลานสืบสกุล ปิดเป่าสิ่งไม่ดี ความสุขประสบความสำเร็จ ความรัก และความร่ำรวย

ตารางที่ 1 สัญลักษณ์และความหมายของสัตว์ที่พบในงานศิลปกรรมสมัยรัชกาลที่ 3
ที่มา : ผู้วิจัย

ลำดับ	สัญลักษณ์	ความหมาย
1	หงส์	เป็นสัตว์สัญลักษณ์สิริมงคล เป็นเจ้าแห่งสัตว์ปีกทั้งมวล และเชื่อกันว่าหงส์เป็นสัตว์ที่สามารถล่วงรู้ความรุ่งรวยในโลกมนุษย์ หงส์จะปรากฏตัวต่อเมื่อแผ่นดินสงบร่มเย็น
2	มังกร	เป็นสัญลักษณ์สิริมงคลของจีนอีกอย่างหนึ่ง ชาวจีนเชื่อว่ามังกร (หลง) เป็นสัตว์วิเศษหนึ่งในสี่ชนิด สามารถจัดภูตผีปีศาจและสิ่งชั่วร้ายต่าง ๆ ได้
3	ค่างขาว	พ้องเสียงกับคำว่า “ผู้” หรือ “ฮก” ซึ่งแปลว่า “โชค วาสนา มงคล ความสุข
4	สิงโต	ชาวจีนเชื่อว่าสิงโตเป็นสัตว์วิเศษ สามารถจัดภูตผีปีศาจได้ นิยมนำรูปสิงโตคู่มาประดับไว้ตามหน้าประตู
5	กิเลน	สัตว์วิเศษหนึ่งในสี่ สามารถจัดภูตผีปีศาจและสิ่งชั่วร้ายต่าง ๆ ได้

ตารางที่ 2 สัญลักษณ์และความหมายของดอกไม้และพืชพรรณต่าง ๆ ที่พบในงานศิลปกรรมสมัยรัชกาลที่ 3
ที่มา : ผู้วิจัย

ลำดับ	สัญลักษณ์	ความหมาย
1	ดอกโบตั๋น	ความสง่างาม ความเด่น ความเป็นเลิศทั้งความงามและความสามารถ
2	ผลส้มมือ	โชควาสนา หรือ ฮก นั่นเอง
3	ดอกบัวบาน	ปรองดองกัน รวมกัน การต่อเนื้องอย่างไม้จบสิ้น
4	ดอกเบญจมาศ	ความย้งยืน อายุย้งยืน
5	ผลทับทิม	สัญลักษณ์ในการอวยพรให้คู่สมรสมีบุตรมาก

ตารางที่ 3 สัญลักษณ์และความหมายของสิ่งของเครื่องใช้ ที่พบในงานศิลปกรรมสมัยรัชกาลที่ 3
ที่มา : ผู้วิจัย

ลำดับ	สัญลักษณ์	ความหมาย
1	แจกัน	สุขสงบ ปลอดภัย
2	อาวุธของเซียน	ประกอบด้วยแส้ ไม้เท้า น้ำเต้า กระบี่ คัมภีร์ และพู่กันจีน เชื่อว่าสามารถช่วยขจัดสิ่งชั่วร้ายและป้องกันภูตผีปีศาจได้
3	เครื่องดนตรี "ซึง"	การเฉลิมฉลอง
4	เหรียญโบราณ	หมายถึง “เบื้องหน้าสายตา” หรือ ในระยะเวลาอันใกล้นี้ ไม้นานนี้ นอกจากนั้ยังถือว่าเป็นสิ่งนำโชคกลับมาให้อีกด้วย

ตารางที่ 4 สัญลักษณ์และความหมายของเทพหรือบุคคล ที่พบในงานศิลปกรรมสมัยรัชกาลที่ 3
ที่มา : ผู้วิจัย

ลำดับ	สัญลักษณ์	ความหมาย
1	ฮก ลก ชิว	โชควาสนา ตำแหน่งหน้าที่การงาน อายุวัฒนะ
2	เทพลก หรือ เทพแห่งยศศักดิ์	โชควาสนา ตำแหน่งหน้าที่การงาน อายุวัฒนะ
3	เทพชิว	สัญลักษณ์ของอายุยืน
4	พระศรีอารยเมตไตรย (พระสังกัจจายน์ของจีน)	สัญลักษณ์แห่งความสุขสมหวังและมีความหมายที่ดีสำหรับใช้อวยพรให้แก่กันและกัน เพื่อให้การดำเนินชีวิตใด ๆ สำเร็จสมประสงค์และเพียบพร้อมด้วยปิติสุข และมั่งคั่ง อุดมสมบูรณ์ตลอดไป

2) ผลการสังเคราะห์ความเชื่อของสัญลักษณ์ที่ปรากฏในงานศิลปกรรมสมัยรัชกาลที่ 3

จากข้อมูลข้างต้น สามารถสังเคราะห์ความเชื่อในงานศิลปกรรมสมัยรัชกาลที่ 3 ในรูปแบบของสัญลักษณ์ไทยจีน ได้ดังนี้

1. ความเชื่อ

ความเชื่อมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตและเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของคนในสังคม คือเมื่อมีความเชื่ออย่างใดอย่างหนึ่งก็เป็นเหตุทำให้เกิดพฤติกรรมที่ตอบสนองความเชื่อนั้น ๆ ซึ่งโดยรวมแล้วสามารถบอกเล่าความเชื่อผ่านสื่อสัญลักษณ์ที่ปรากฏในงานศิลปกรรม มักเป็นเรื่องที่มุ่งให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างราบรื่น สุขสมบูรณ์ อายุยืน มีโชคลาภ สมปรารถนา ปราศจากเรื่องร้าย ประสบความสำเร็จ ความรัก และความร่ำรวย

2. รูปแบบสัญลักษณ์สื่อความหมาย

จากการสำรวจพบว่า มีการใช้สัญลักษณ์ที่แสดงถึงความเป็นสิริมงคล ที่พัฒนาจากความเป็นนามธรรมสู่รูปแบบสัญลักษณ์ที่เป็นรูปธรรม ผ่านงานจิตรกรรม ประติมากรรม และสถาปัตยกรรม ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 5 ด้าน คือ 1) สัตว์มงคล 2) พืชพรรณไม้ต่าง ๆ 3) สิ่งของเครื่องใช้ 4) เทพหรือบุคคล และ 5) ตัวอักษร

1) สัตว์มงคล จากการสำรวจพบว่ามีการใช้สัญลักษณ์ที่เป็นสัตว์จำนวนมากที่สุด โดยสัตว์ที่พบมากคือ มังกร หงส์ หมายถึง มียศศักดิ์ ความเจริญ บุญวาสนา สามารถจัดภักดีปีศาจได้ สิงโต หมายถึง อวยพรให้มีตำแหน่งขุนนางสูงที่สุด และค่างขาว หมายถึง โชคลาภ อายุยืน ความยั่งยืน

2) พืชพรรณไม้ต่าง ๆ จากการสำรวจพบว่ามีการใช้สัญลักษณ์ดอกไม้ ต้นไม้ และผลไม้เป็นจำนวนมาก คือ ดอกโบตั๋น หมายถึง ความเป็นเลิศทั้งด้านความงาม ความสามารถ และความร่ำรวย มังคุด ดอกบัว หมายถึง การอวยพรให้มีบุตรในเร็ววัน มีรากฐานมั่นคง รุ่งเรือง เป็นขุนนางชั้นสูงสุด และมีจิตใจสะอาด ผลส้มมือ หมายถึง โชคลาภ ผลท้อและดอกท้อ หมายถึง ความยั่งยืน ความสมปรารถนา

3) สิ่งของเครื่องใช้ พบว่ามีเครื่องใช้ที่พบบ่อย ได้แก่ แจกัน เป็นสัญลักษณ์ของความร่มเย็นเป็นสุข เหยียบโบราณ หมายถึง ความมั่งคั่งและความเจริญรุ่งเรือง

4) เทพหรือบุคคล ได้แก่ เทพธิดา เทพธิดา เทพธิดา และพระศรีอารยเมตไตรย เป็นสัญลักษณ์แทนคำอวยพร ในรูปของมนุษย์ เทพธิดา หรือเทพแห่งโชคความ ร่ำรวย ความสุข เทพธิดา หรือเทพแห่งยศศักดิ์ ความเจริญ บุญวาสนา เทพธิดา หรือเทพแห่งความยั่งยืน อายุยืน และพระศรีอารยเมตไตรย สัญลักษณ์แห่งความสุขสมหวังและมีความหมายที่ดีสำหรับใช้อวยพรให้แก่กันและกัน เพื่อให้การดำเนินชีวิตใด ๆ สำเร็จสมประสงค์และเพียบพร้อมด้วย ปิติสุข และมั่งคั่ง อุดมสมบูรณ์ตลอดไป

5) ตัวอักษร เป็นอักษรมงคลที่แฝงด้วยความหมาย เช่น ตัวอักษร “ผู้” หมายถึง โชคดีมีสุข “ผู้” หมายถึง บุญวาสนา อำนาจ เกียรติยศ และ “โพธิ์” หมายถึง อายุยืน

3) ผลการสร้างสรรคงานภาพพิมพ์ ชุด “สิริมงคล” ที่แสดงสัญลักษณ์ไทยจีน

จากผลการศึกษาและสังเคราะห์ข้อมูลเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์ ชุด “สิริมงคล” โดยออกแบบร่างภาพผลงานจำนวน 10 ชิ้น เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะ ได้แก่ ศิลปิน อาจารย์ และนักวิชาการ ด้านศิลปะ รวม 9 คน เพื่อให้ลงความเห็นเกี่ยวกับแบบร่างผลงานภาพพิมพ์แล้วคัดเลือกผลงานที่มีคะแนนสูงสุด 5 อันดับแรกมาปรับปรุงพัฒนาแบบร่างตามข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะเพื่อเป็นต้นแบบ ในการสร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์

ตารางที่ 5 สรุปผลการประเมินแบบร่างผลงานภาพพิมพ์ ชุด “สิริมงคล” จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 9 คน
ที่มา : ผู้วิจัย

แบบร่างผลงาน	แนวคิด	คะแนนเฉลี่ย
ภาพที่ 1 จากอดีตสู่ปัจจุบัน (From the past until today) ที่มา : ผู้วิจัย	ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความหลากหลาย โดยเฉพาะศิลปะที่ส่งต่อความรู้จากอดีต ส่งผลต่อความเจริญรุ่งเรืองของศิลปะในปัจจุบัน ย้อนกลับไปในสมัยรัชกาลที่ 3 มีความสัมพันธ์ฉันมิตรกับต่างประเทศ การค้ามาพร้อมกับศิลปะและวิทยาศาสตร์ใหม่ ส่งผลให้เกิดการผสมผสานระหว่างศิลปะไทยและศิลปะจีนให้กลายเป็นศิลปะรูปแบบใหม่ที่ไม่เหมือนใคร ทำให้ดิฉันนึกถึงช่วงเวลาอันรุ่งโรจน์ของศิลปะไทยในอดีต ดังนั้นจึงมีการใช้สัญลักษณ์ไทยจีนในการสร้างงานชิ้นนี้	4.44

แบบร่างผลงาน	แนวคิด	คะแนน เฉลี่ย
ภาพที่ 2 พลังแห่งความดีงาม (The Power of Goodness) ที่มา : ผู้วิจัย	เป็นการนำสัญลักษณ์ไทยจีนที่เป็นสิริมงคลมารวบรวมไว้เข้าด้วยกัน ภายในรูปทรงของหน้าบ้าน ซึ่งเป็นส่วนที่บ่งบอกความหมายที่เป็นตัวแทนของความดีงามผ่านรูปสัญลักษณ์ต่าง ๆ ได้แก่ หม้อบูธณฆฆะ ท้าวเวสสุวรรณ สิงห์ นางฟ้า ดอกบัว ช้าง ครุฑ กิเลน มังกร หงส์ เทพลก ค้างคาว 5 ตัว สิงห์คาบดาบ อักษรมงคล (จ้吉 = สิริมงคล)	4.55
ภาพที่ 3 ความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม 1 (Culture Relativity 1) ที่มา : ผู้วิจัย	เป็นการเชื่อมความสัมพันธ์กันระหว่างตัวอักษรจีน “คู่” สัญลักษณ์แห่งบุญ วาสนา อำนาจและเกียรติยศ เป็นอักษรโบราณที่พบตรงประตูทางเข้าโบสถ์ และลวดลายจิตรกรรมไทยที่พบเห็นบนเพดานหรือฝาผนังของวัด	5.00
ภาพที่ 4 ความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม 2 (Culture Relativity 2) ที่มา : ผู้วิจัย	เป็นการเชื่อมความสัมพันธ์กันระหว่างตัวอักษรจีน “คู่” สัญลักษณ์แห่งโชคลาภและความมั่งคั่ง เป็นอักษรโบราณที่พบตรงประตูทางเข้าโบสถ์และลวดลายจิตรกรรมไทยที่พบเห็นบนเพดานหรือฝาผนังของวัด	4.88

แบบร่างผลงาน	แนวคิด	คะแนน เฉลี่ย
ภาพที่ 5 เทพพิทักษ์ประตู 1 (Door Gods 1) ที่มา : ผู้วิจัย	การปกป้องคุ้มครองจากเทพเจ้าเพื่อ ป้องกันสิ่งชั่วร้ายและอิทธิพลที่ไม่ดี และ ทำให้อยู่อย่างสงบร่มเย็น จากมุมมองนี้จะเห็น ได้ว่าการผสมผสานของวัฒนธรรมไทยและจีน ไว้ที่บ้านประตูคือผังหนึ่งเป็นภาพของเทพของ ไทย ส่วนอีกผังเป็นของจีน	4.33
ภาพที่ 6 เทพพิทักษ์ประตู 2 (Door Gods 2) ที่มา : ผู้วิจัย	การปกป้องคุ้มครองจากเทพเจ้าเพื่อ ป้องกันสิ่งชั่วร้ายและอิทธิพลที่ไม่ดี และ ทำให้อยู่อย่างสงบร่มเย็น จากมุมมองนี้จะเห็น ได้ว่าการผสมผสานของวัฒนธรรมไทยและจีน ไว้ที่บ้านประตูคือผังหนึ่งเป็นภาพของเทพของ ไทย ส่วนอีกผังเป็นของจีน	4.22
ภาพที่ 7 หงส์ไทย กับหงส์จีน (Thai Swan vs Chinese Swan) ที่มา : ผู้วิจัย	หงส์ เป็นสัตว์มงคลทั้งในวัฒนธรรม ไทยและจีน ที่มีความหมายเชิงบวกเป็นตัวแทน ของความงาม โชคลาภ และความรักที่มั่นคง	4.22

แบบร่างผลงาน	แนวคิด	คะแนน เฉลี่ย
ภาพที่ 8 กิเลนสัตว์มงคล (Gilen Auspicious Animal) ที่มา : ผู้วิจัย	กิเลน เป็นสัตว์สัญลักษณ์แห่งความดีอันยอดเยี่ยมที่สุด และมีอายุยืนยาว บนหลังมีผลไม้มงคล คือ ผลทับทิม ลูกพีช และส้มมื่อเป็นตัวแทนการมีความสุขอันยาวนาน และด้านบนมีนางฟ้ามาอำนวยการพรโปรยดอกไม้ลงมาด้วย	4.11
ภาพที่ 9 ดวงสมพงษ์ (Soulmates) ที่มา : ผู้วิจัย	เป็นภาพคู่รักข้ามวัฒนธรรม โดยใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่แสดงออกถึงความรักใคร่กลมเกลียว ความสุข ความพึงใจที่ได้อยู่เคียงข้างกันไม่มีเสื่อมคลาย ได้แก่ ภาพนกบินเคียงข้างกัน เป็ดแมนดารินคู่ในน้ำ ดอกกุหลาบ และตัวอักษรจีน 囍 (ซวงสี หรือ ซังอี) ที่แปลว่าความสุขความชื่นชมยินดีที่มาพร้อมกัน หรือ สุขคุณสอง เป็นอักษรมงคลสำหรับใช้ในงานแต่งงานของคู่บ่าวสาว	
ภาพที่ 10 สุขยืนยาว (Long Happiness) ที่มา : ผู้วิจัย	เทพชิว หรือ โช่ว สัญลักษณ์แทนความมีอายุยืน เช่นเดียวกับ ช้าง เป็นสัญลักษณ์แห่งพลังความเฉลียวฉลาด พลังอำนาจ สง่างามที่มีความผูกพันกับคนไทยมาอย่างยาวนาน ด้านหลังเป็นค่างขาว 5 ตัว หมายถึง มีโชคดี สมบูรณ์พูนสุขด้วยธาตุทั้ง 5 หรือ ขอให้ประสบสุข โชคดีทั้ง 5 ประการ คือ มีอายุยืน มั่งคั่ง ร่ำรวย เปี่ยมไปด้วยโภคทรัพย์ มีความสุข สมบูรณ์แข็งแรง มีคุณธรรมอันประเสริฐ และการตายอย่างสงบสุข	4.22

- 4.50 – 5.00 หมายถึง แบบร่างผลงานภาพพิมพ์มีความเหมาะสมมากที่สุด
- 3.50 – 4.49 หมายถึง แบบร่างผลงานภาพพิมพ์มีความเหมาะสมมาก
- 2.50 – 3.49 หมายถึง แบบร่างผลงานภาพพิมพ์มีความเหมาะสมปานกลาง
- 1.50 – 2.49 หมายถึง แบบร่างผลงานภาพพิมพ์มีความเหมาะสมน้อย
- 1.00 – 1.49 หมายถึง แบบร่างผลงานภาพพิมพ์มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

จากตารางที่ 5 ผลการประเมินแบบร่างผลงานภาพพิมพ์ ชุด “สิริมงคล” พบว่า แบบร่างผลงานภาพพิมพ์ที่ได้คะแนนสูงสุดเป็นลำดับที่ 1 คือ แบบที่ 3 ความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม 1 (Culture Relativity 1) 5.00 คะแนน ลำดับที่ 2 คือ แบบที่ 4 ความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม 2 (Culture Relativity 2) 4.88 คะแนน ลำดับที่ 3 คือ แบบที่ พลังแห่งความดีงาม (The Power of Goodness) 4.55 คะแนน ลำดับที่ 4 คือ แบบที่ 1 จากอดีตสู่ปัจจุบัน (From the past until today) 4.44 คะแนน และ ลำดับที่ 5 คือ แบบที่ 5 เทพพิทักษ์ประตู 1 (Door Gods 1) 4.33 คะแนน

ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ คือ

- การเลือกใช้สัญลักษณ์ที่สื่อความหมายร่วมกันระหว่างไทยและจีน สามารถช่วยให้ผลงานมีความหมายที่ลึกซึ้งและเข้าถึงได้ง่าย นอกจากนี้ การเลือกสัญลักษณ์ที่มีความเชื่อมโยงถึงความเจริญรุ่งเรือง อายุยืน ความสงบสุข หรือความรัก จะช่วยให้ภาพพิมพ์เป็นที่ดึงดูดและสื่อความหมายได้ดี

- การผสมผสานลวดลายและโทนสีแบบดั้งเดิม การใช้ลวดลายแบบไทยร่วมกับลวดลายจีน จะช่วยเสริมความเป็นเอกลักษณ์และเพิ่มความโดดเด่นให้กับผลงาน

- การสื่อถึงความหมายเชิงมงคลในการออกแบบองค์ประกอบ ควรจัดวางองค์ประกอบต่าง ๆ ในลักษณะที่มีความสมดุลและกลมเกลียว เพื่อแสดงถึงความเป็นเอกภาพและการอยู่ร่วมกันอย่างสมบูรณ์ อาจใช้สัญลักษณ์ไทยและจีนที่เชื่อมโยงกันด้วยลายเส้นหรือลวดลาย เพื่อแสดงถึงการหลอมรวมและความเป็นอันหนึ่งอันเดียว

จากนั้นได้มีการปรับปรุงแบบร่างผลงานภาพพิมพ์ตามคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านศิลปะทั้ง 9 คน และได้จัดทำภาพผลงานจริง จำนวน 5 ชิ้น มีดังนี้

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์ผลงานภาพพิมพ์ ชุด สิริมงคล”
ที่มา : ผู้วิจัย

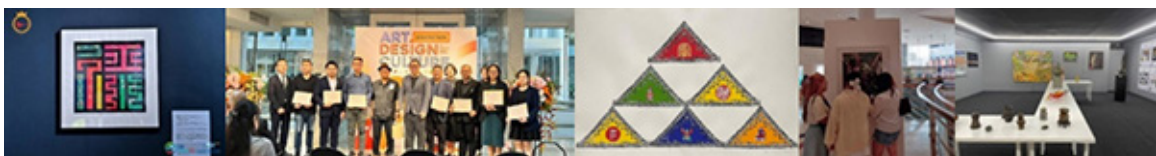
	ผลงานภาพพิมพ์	รูปแบบ	เทคนิค	เนื้อหา	การจัด องค์ประกอบศิลป์
1	ภาพที่ 11 ชื่อผลงาน ความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม 1 (Culture Relativity 1) ที่มา : ผู้วิจัย	การใช้สีเพื่อสันตไสตต์กับตัวอักษรสีดำเพื่อให้งานเกิดความน่าสนใจในลวดลายที่แทรกอยู่ในตัวอักษร	Linocut and Handcoloring ขนาด 40 x 40 เซนติเมตร	การเชื่อมความสัมพันธ์กันระหว่าง ตัวอักษรจีน “ลู” สัญลักษณ์แห่งบุญวาสนา อำนาจและเกียรติยศ ร่วมกับลวดลายของจิตรกรรมฝาผนัง	การประกอบกันของลวดลายที่เน้นความประสานกลมกลืนกันของเส้นและสีในการจัดองค์ประกอบ
2	ภาพที่ 12 ชื่อผลงาน ความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม 2 (Culture Relativity 2) ที่มา : ผู้วิจัย	การใช้สีสันตไสตต์กับตัวอักษรสีดำเพื่อให้งานเกิดความน่าสนใจในลวดลายที่แทรกอยู่ในตัวอักษร	Linocut and Handcoloring ขนาด 40 x 40 เซนติเมตร	การเชื่อมความสัมพันธ์กันระหว่าง ตัวอักษรจีน “ลู” สัญลักษณ์แห่งโชค ลาภและความมั่งคั่งร่วมกับลวดลายของจิตรกรรมฝาผนัง	การประกอบกันของลวดลายที่เน้นความประสานกลมกลืนกันของเส้นและสีในการจัดองค์ประกอบ

	ผลงานภาพพิมพ์	รูปแบบ	เทคนิค	เนื้อหา	การจัด องค์ประกอบศิลป์
3	ภาพที่ 13 ชื่อผลงาน พลังแห่งความดีงาม (The Power of Goodness) ที่มา : ผู้วิจัย	เป็นการใช้รูปทรง สามเหลี่ยมของหน้าบ้าน มาต่อกัน และใส่เรื่องราว ผ่านรูปสัญลักษณ์ที่อยู่ ตรงกลางของหน้าบ้าน รวมทั้งสีสันที่สดใส สะดุดตา	Silkscreen ขนาด 120 x 173 เซนติเมตร	การนำสัญลักษณ์ไทยจีน ที่เป็นสิริมงคลมา รวบรวมไว้เข้าด้วยกัน ภายในรูปทรงของหน้าบ้าน ซึ่งเป็นส่วนที่บ่งบอก ความหมายที่เป็น ตัวแทนของความดีงาม ผ่านรูปสัญลักษณ์ต่างๆ ได้แก่ หม้อบวรณฆะ ท้าวเวสสุวรรณ สิ่ง นางฟ้า ดอกบัว ช้าง ครุฑ กิเลน มังกร หงส์ เทพลก ค้างคาว 5 ตัว สิ่งศักดิ์สิทธิ์ อักษร มงคล (จี้吉 = สิริมงคล)	เป็นการจัดวาง องค์ประกอบโดยนำ รูปร่างสามเหลี่ยมมา จัดวางต่อกัน มีความ ต่อเนื่องและเพื่อให้ เกิดมุมมองใหม่
4	ภาพที่ 14 ชื่อผลงาน จากอดีตสู่ปัจจุบัน (From the past until today) ที่มา : ผู้วิจัย	การใช้สีเพื่อสร้าง อารมณ์ความรู้สึกถึง ความอบอุ่น เงียบสงบ และความสดชื่นในเวลา เดียวกัน	การใช้สีเพื่อสร้าง อารมณ์ความรู้สึกถึง ความอบอุ่น เงียบ สงบและความสดชื่น ในเวลาเดียวกัน	แสดงออกให้เห็นถึง สภาพความเป็นอยู่ที่มี มาตั้งแต่อดีตส่งผลต่อ ความเจริญรุ่งเรืองของ ศิลปะในปัจจุบัน	การจัดวาง องค์ประกอบของ วัตถุต่าง ๆ ให้มีความ ประสานกลมกลืนกัน เพื่อบอกเล่าเรื่องราว ของสัญลักษณ์ใน แต่ละจุดของภาพ

	ผลงานภาพพิมพ์	รูปแบบ	เทคนิค	เนื้อหา	การจัด องค์ประกอบศิลป์
5	ภาพที่ 15 ชื่อผลงาน เทพพิทักษ์ประตู 1 (Door Gods 1) เทคนิค Digital Printing ที่มา : ผู้วิจัย	เป็นการเน้นแสงตรง ช่องประตูเพื่อให้เกิด จุดเด่นของภาพที่ บานประตู	Digital Printing ขนาด 65 x 85 เซนติเมตร	การปกป้องคุ้มครองจาก เทพเจ้าเพื่อป้องกันขับไล่ สิ่งชั่วร้ายและอิทธิพลที่ ไม่ดี และทำให้ทุกอย่าง สงบร่มเย็น จากมุมมอง นี้จะเห็นได้ว่าการผสม ผสานของวัฒนธรรมไทย และจีนไว้ที่บ้านประตู คือผืนหนึ่งเป็นภาพของ เทพของไทย ส่วนอีกผืน เป็นของจีน	มีการลดรายละเอียด ที่ไม่จำเป็นโดยรอบ ออกเพื่อให้เห็นจุด เด่นที่ต้องการสื่อ ความหมาย

จากตารางที่ 6 ผู้วิจัยได้สร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์ 5 ชิ้น ด้วยเทคนิคที่แตกต่างกัน รวมทั้งการใช้สี
รูปร่าง รูปทรง การจัดวางองค์ประกอบให้สอดคล้องกับเรื่องราวที่ผู้วิจัยต้องการนำเสนอความเป็น “สิริมงคล”
การดำรงชีวิตจากอดีตมาจนถึงปัจจุบันผ่านเรื่องราวความเชื่อที่มีมาอย่างยาวนาน ผูกพันสองวัฒนธรรมเข้าไว้
ด้วยกันอย่างกลมกลืน โดยการจัดองค์ประกอบภายในงานให้มีความสัมพันธ์กันระหว่างรูปร่างสัญลักษณ์ต่าง ๆ
เนื้อหาที่นำมาถ่ายทอด และมุมมองใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิมโดยใช้เส้นและสีเส้นที่สดใสแสดงให้เห็นถึงความสุข
ความเป็นมงคล ที่มีต่อผู้ที่ได้รับชมผลงาน

เมื่อทำผลงานสำเร็จได้นำผลงานเผยแพร่สู่สาธารณะ ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 16-20 การเผยแพร่ผลงานชิ้นที่ 1-5
ที่มา : ผู้วิจัย

1. ได้รับการคัดเลือกผลงานสร้างสรรค์ทัศนศิลป์ให้เข้าร่วมนิทรรศการศิลปะนานาชาติ Dream of Ocean: Sunrise on the Sea ระหว่างวันที่ 29 ตุลาคม-28 ธันวาคม 2567 ณ Nordic Contemporary Art Center เมืองเซี่ยงไฮ้ มณฑลฝูเจี้ยน สาธารณรัฐประชาชนจีน
2. ได้รับคัดเลือกผลงานสร้างสรรค์ให้เข้าร่วมนิทรรศการแสดงผลงานสร้างสรรค์ระดับนานาชาติ Art Design Culture Conference (ADC) ครั้งที่ 1 ณ หอศิลป์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ ระหว่างวันที่

22 – 29 พฤศจิกายน 2567

3. ได้รับรางวัลเหรียญทองในงานนิทรรศการ the 3rd Asian Art Biennial – Fusion and Reshaping: A New Perspective on Asian Art ณ หอสมุดกลางฮ่องกง ประเทศจีน ระหว่างวันที่ 23–26 ธันวาคม 2567

4. ได้รับคัดเลือกผลงานสร้างสรรค์ให้เข้าร่วมแสดงนิทรรศการแสดงผลงานศิลปะและการออกแบบแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 5 ประจำปีการศึกษา 2567 ณ หอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร (BACC) ระหว่างวันที่ 3-15 กันยายน พ.ศ. 2567

5. ได้รับคัดเลือกผลงานสร้างสรรค์ให้เข้าร่วมแสดงนิทรรศการ MERGE 2024 Sino-Thai Artists Exchange Exhibition ณ BTU Gallery F.2 คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ระหว่างวันที่ 18-23 พฤศจิกายน พ.ศ. 2567

สรุปผลการดำเนินการวิจัย/ อภิปรายผล

ผลการวิจัยที่ได้จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมินผลแบบร่างผลงานภาพพิมพ์โดยผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 9 คน นำมาประมวลสรุปผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ผู้วิจัยจึงได้อภิปรายการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ประเด็นดังต่อไปนี้

1. ความเชื่อและสัญลักษณ์ในงานศิลปกรรมในสมัยรัชกาลที่ 3

ศิลปกรรมในสมัยรัชกาลที่ 3 มักมีอิทธิพลของศิลปะแบบจีนเข้ามาผสมผสานอยู่เป็นอันมาก ได้แก่ หลังคาโบสถ์ วิหาร ศาลาการเปรียญ จะทำรูปทรงเป็นหลังคาอย่างจีน โดยตัดศิลปะที่เป็นเครื่องประดับตกแต่ง ช่อฟ้า ใบระกา หางหงส์ ของไทยแบบเดิมออก หน้าบันเปลี่ยนมาก่อปูนเต็มทั้งผนังด้านหน้าไปถึงอกไก่ เป็นการประยุกต์ดัดแปลงให้มีความมั่นคงแข็งแรงมากขึ้น แล้วปั้นปูนใช้กระเบื้องเคลือบสีต่าง ๆ มาประดับด้วยลวดลายสิริมงคล ได้แก่ รูปสัตว์ และพรรณไม้ต่าง ๆ ศาลาทิศสร้างแบบกังหัน ลวดลายประดับทำแบบลายมังกรจีนและลายดอกไม้จีน ประดับสถานที่ด้วยตุ๊กตาจีน สิงโต เสาคอมจำหลักรูปมังกรพัน

ภาพจิตรกรรม ส่วนใหญ่เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับศาสนาและชาดกต่าง ๆ ลักษณะของภาพเขียนยังคงเหมือนภาพเขียนในสมัยก่อนคือเป็นภาพสองมิติ (มีแต่ความกว้างและความยาว) ไม่มีความลึก ใช้สีมืดเป็นสีพื้น มีการใช้คู่สีระหว่างสีเขียวกับสีแดงให้โดดเด่นและเป็นคู่สีหลักกับการระบายพื้นด้วยสีมืด รวมถึงการแสดงความสมจริงของส่วนประกอบในฉาก เช่น ต้นไม้ น้ำทะเล ตลอดจนพัฒนาการทางลวดลายที่เกิดจากการประยุกต์ใช้ลวดลายจีนและฝรั่งที่เรียกว่า ลายเทศ หรือแถบคดโค้งคล้ายริ้วผ้าแบบภาพเขียนจีนหรือที่เรียกว่า ลายฮ่อ ที่นิยมใช้แทนเส้นแบ่งฉาก ในภาพแบบเดิมที่เรียกว่าเส้นสินเทา และนิยมใช้การลงรักปิดทองเป็นพื้น พบภาพสัญลักษณ์มากมายที่เป็นลวดลายสิริมงคลแบบจีน ได้แก่ ภาพเครื่องบูชา สิ่งของเครื่องใช้ ภาพวรรณกรรมสามก๊ก ภาพเทพอภิลักษณ์ ลก ชิว ภาพสัตว์และพรรณไม้ต่าง ๆ เป็นการรวบรวมความเชื่อมงคลแบบจีนมาประดับตกแต่งพุทธศาสนสถาน ให้เกิดความเป็นสิริมงคล และเป็นการอวยพรให้เกิดความสงบสุขแก่บ้านเมืองไว้อย่างน่าสนใจ (ALTV, 2567)

การเลือกใช้สัญลักษณ์ที่สื่อความหมาย ช่วยให้ผลงานมีความหมายที่ลึกซึ้งและเข้าถึงได้ง่าย โดยสัญลักษณ์เชื่อมโยงถึงความเชื่อที่เกี่ยวกับความเจริญรุ่งเรือง ความสงบสุข และความเป็นสิริมงคล การใช้สัญลักษณ์สื่อความหมายได้นั้น เป็นลักษณะของการถูกกำหนดขึ้นเอง และได้รับการยอมรับจนเป็นแบบแผน ซึ่งในสังคมนั้น ๆ ยอมรับความสัมพันธ์นี้ ความสัมพันธ์ระหว่างสัญลักษณ์และความหมายที่สื่อผ่านสัญลักษณ์นั้นยังสะท้อนให้เห็นถึง

ความคิด ความเชื่อ ประเพณี และวัฒนธรรมของคนจีนด้วย ซึ่งความคิด ความเชื่อต่าง ๆ ของชาวจีนที่สะท้อนผ่านภาพมงคลนี้ได้รับอิทธิพลจากลัทธิขงจื๊อ ลัทธิเต๋า และศาสนาพุทธ โดยที่คำสอนจากลัทธิขงจื๊อ ลัทธิเต๋า และศาสนาพุทธนั้นต่างปรารถนาให้มนุษย์เชื่อว่ามีโลกที่ตอบสนองความต้องการของมนุษย์ได้ทุกอย่าง นั่นคือโลกทางจิตใจ ด้วยเหตุนี้ทุกคนควรประพฤติปฏิบัติตนในทางที่ดี ทำทุกอย่างให้ดีที่สุด เพื่อจะได้เข้าถึงความสุขที่เป็นนิรันดร์ (กนกพร ศรีญาณลักษณ์, 2554, น. 22-43.)

การจัดวางองค์ประกอบมีความสมดุลและกลมกลืน มีการใช้รูปทรงของโครงสร้างทางสถาปัตยกรรม ลวดลายประดับตกแต่ง จิตรกรรมฝาผนัง การใช้สีในแต่ละชิ้นงานมีเอกลักษณ์ผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมไทยและจีน ที่แสดงพลังแห่งความเป็นสิริมงคลต่อผู้ชมได้เป็นอย่างดี มีการใช้ส่วนของหน้าบ้านมาเป็นส่วนประกอบในการจัดวาง เป็นรูปทรงสามเหลี่ยม หมายถึงพระพุทธเจ้า เขาพระสุเมรุ และไตรภูมิ (ไพโรจน์ พิทยเมธี, 2565, น. 97-124.)

2. สังเคราะห์ความเชื่อของสัญลักษณ์ที่ปรากฏในงานศิลปกรรมสมัยรัชกาลที่ 3

โดยรวมแล้วสามารถบอกเล่าความเชื่อผ่านสื่อสัญลักษณ์ที่ปรากฏในงานศิลปกรรม มักเป็นเรื่องที่มุ่งให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างราบรื่น สุขสมบูรณ์ อายุยืน มีโชคลาภ สมปรารถนา ปราศจากเรื่องร้าย ประสบความสำเร็จ ความรัก และความร่ำรวย ซึ่งการใช้รูปสัญลักษณ์รูปสัตว์ พรรณไม้ต่าง ๆ เทพ ตัวอักษร และสิ่งของเครื่องใช้ สัญลักษณ์สิริมงคลเหล่านี้ เมื่อปรากฏอยู่ที่ซุ้มหน้าพระวิหารย่อมมีความหมายเป็นสองนัยด้วยกันคือ สัตว์สิริมงคลต่าง ๆ เช่น มังกรและกิเลน ย่อมป้องกันภูติผีปีศาจและความอัปมงคลไม่ให้ย่างกรายเข้ามาได้ ส่วนผู้ที่ผ่านซุ้มประตูนี้เข้าไปย่อมได้รับสิริมงคลต่าง ๆ โดยเฉพาะ “โชคลาภ วาสนา ยศศักดิ์ และอายุยืน” ซึ่งเป็นยอดปรารถนาของทุกคน และมีการใช้ลวดลายประดับกระเบื้องเคลือบเป็นรูปพรรณไม้ และสัตว์ต่าง ๆ วิวัฒนาการเชิงสัญลักษณ์และความหมายของลวดลายประดับจีนตามชนบ เริ่มจากลวดลายเพื่อการตกแต่งที่มีลักษณะเป็นนามธรรม วิวัฒนาการไปสู่ความสมจริง เริ่มจากการใช้แม่ลายเดี่ยว ๆ ไปสู่การนำลายต่างชนิดมาประกอบกันและสุดท้ายจากภาพประดิษฐ์ล้วน ๆ ไปเป็นการผสมกับอักษรและอักษรประดิษฐ์ ส่วนด้านสัญลักษณ์และความหมายในชั้นแรกอาจไม่มีความหมายเพราะเป็นแค่การตกแต่งหรือมีความหมายที่เฉพาะเจาะจงเพราะใช้ลายเดี่ยว ต่อมาเมื่อมีการเชื่อมโยงกับคติความเชื่อ ความหมายง่าย ๆ ไม่สลับซับซ้อนค่อย ๆ พัฒนาไปมีความลึกซึ้งในเชิงสัญลักษณ์ความเชื่อโดยเล่นการใช้คำพ้องเสียงหรือใกล้เคียงกัน และเปลี่ยนเป็นซับซ้อนขึ้นจากเนื้อหาที่แปรเปลี่ยนไปสู่สัญลักษณ์ ระดับความหมายพัฒนาจากการแทนค่าตรง ๆ หรือไม่มีความหมายเพราะมีวัตถุประสงค์ด้านความงามล้วน ๆ ไปสู่ความหมายนัยตรงและไปสู่ความหมายนัยรองที่ต้องอาศัยการตีความจากคติความเชื่อและวิถีชีวิตประเพณี ที่ส่วนมากมีความหมายเชิงสิริมงคลต่าง ๆ (ชาติ ภาสกร, 2558, น. 63-71.)

3. การสร้างสรรค์งานภาพพิมพ์ ชุด “สิริมงคล” ที่แสดงสัญลักษณ์ไทยจีน

ผลงานภาพพิมพ์ ชุด สิริมงคล นี้แสดงให้เห็นถึงสัญลักษณ์ไทยจีนที่บ่งบอกความเชื่อที่มีมาอย่างยาวนานของความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีนอย่างกลมกลืน ให้ความรู้ถึงความเป็นสิริมงคลตามวัฒนธรรมจีน และได้นำเสนอรูปแบบให้มีความร่วมสมัยโดยใช้รูปร่าง รูปทรง เส้น สี สีสันที่สดใส และการจัดวางองค์ประกอบแสดงให้เห็นถึงความสุข ความเป็นมงคล โชคดีมีสุข บุญวาสนา และการปกป้องจากสิ่งไม่ดีให้อยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุข สำหรับเทคนิคภาพพิมพ์ที่นำมาใช้ได้แก่ เทคนิค Linocut, Silkscreen, Woodcut และ Digital Print ซึ่งสามารถถ่ายทอดเรื่องราวและความหมายของสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในงานได้เป็นอย่างดี ภาพพิมพ์แกะไม้และภาพพิมพ์ยางแกะ เป็นกรรมวิธีที่คล้ายกันคือใช้เครื่องมือในการแกะแม่พิมพ์จำลองแบบลายเส้นเหมือนแบบภาพวาด สามารถทำ

ค่าน้ำหนักอ่อนแอโดยการขูดขีดเส้นลงไปหลาย ๆ ลักษณะจะทำให้เกิดลายผิวลักษณะต่าง ๆ เป็นเทคนิคที่มีมาอย่างยาวนาน และภาพพิมพ์ตะแกรงไหมเริ่มต้นในประเทศจีนในยุคที่มีการค้าขายจากจีนไปยุโรป เป็นเทคนิคที่เกิดขึ้นต่อจากแม่พิมพ์ไม้ สามารถพิมพ์ลงบนกระดาษผ้าเพื่อให้เกิดลวดลายนอกเหนือจากการทอ เป็นการทาลวดลายที่ตัดเป็นช่องไว้ และสามารถทำซ้ำ ๆ กันได้หลายครั้ง (สน วัฒนสิน, 2554)

ผู้วิจัยได้เลือกเทคนิคนี้ในการสร้างสรรค์ผลงานเนื่องจากมีความเหมาะสมกับงานที่มีความละเอียด สามารถใส่ลวดลายตามที่ได้ออกแบบไว้อย่างสมบูรณ์ และการเลือกใช้สีสันทนในการปาดสีให้ดูสะดุดตาผู้ชมก็สามารถทำออกมาได้เป็นอย่างดี

ภาพพิมพ์ดิจิทัลเป็นหนึ่งในระบบการพิมพ์ที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในปัจจุบันนี้ เนื่องจากสามารถใช้พิมพ์งานได้อย่างหลากหลายรูปแบบ สะดวกรวดเร็ว สีสันทนที่ได้มีความคมชัด ชื่นงานมีความละเอียด ศิลปินสามารถออกแบบผลงานผ่านโปรแกรมคอมพิวเตอร์ได้ตามจินตนาการ แล้วพิมพ์ภาพออกมา การพิมพ์แบบครบวงจรถือเป็นความก้าวหน้าครั้งใหม่บนพื้นฐานของการพิมพ์และรูปแบบใหม่ของการแสดงออกในงานศิลปะร่วมสมัย ภาพพิมพ์แบบดั้งเดิมจะต้องได้รับการพัฒนาที่หลากหลายตามการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย อย่างไรก็ตาม ความเป็นเอกลักษณ์ของงานภาพพิมพ์ตลอดจนรูปแบบการแสดงออกทางศิลปะที่เป็นลักษณะเฉพาะ ไม่สามารถแทนที่ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลในปัจจุบันได้ จากมุมมองของการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลได้นำมาซึ่งการแสดงออกและการพัฒนาที่กว้างขึ้นสำหรับการพิมพ์อย่างไม่ต้องสงสัย ไม่เพียงแต่สอดคล้องกับกระแสของยุคสมัยและละทิ้งเทคนิคดั้งเดิมที่เก่าแก่และยาวนานนี้ แต่ยังช่วยให้ผู้สร้างมีวิธีการสร้างสรรค์ที่หลากหลายมากขึ้น ด้วยแนวคิดที่สร้างสรรค์ในการก้าวไปข้างหน้าตามกาลเวลา ภาพพิมพ์จะเปล่งประกายสีสันทนที่สดใสและมีความมีชีวิตชีวาให้กับศิลปิน (Zhang and Zheng, 2022)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรมีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับแบบร่างผลงานภาพพิมพ์อธิบายอย่างละเอียด เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้ทำการประเมินได้อย่างตรงประเด็น
2. ควรมีการศึกษาเนื้อหาเชิงประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับงานศิลปกรรมในสมัยรัชกาลที่ 3 ให้มากขึ้น
3. การเลือกเทคนิคในการทำภาพพิมพ์ให้มีความเหมาะสมและมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การพัฒนาผลงานภาพพิมพ์ต่อยอดสู่ชุดของที่ระลึกที่สะท้อนสุนทรีย์ความงามในศิลปกรรมสมัยรัชกาลที่ 3
2. มีการขยายพื้นที่ในการศึกษางานศิลปกรรมสมัยรัชกาลที่ 3 ที่มีเอกลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรมในบริเวณใกล้เคียงให้มากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้รับการสนับสนุนทุนจากมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ซึ่งทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี นอกจากนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ได้สละเวลาในการตรวจประเมินแบบร่างผลงานภาพพิมพ์อันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัยที่มีคุณค่าต่อการพัฒนางานทางศิลปต่อไป

บรรณานุกรม

- กนกพร ศรีญาณลักษณ์. (2554). การสื่อความหมายของภาพมงคลจีน. *วารสารจีนศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*. 4(4). น. 22-43.
- เกียรติชัย พงษ์พาณิชย์. (2556). รูปแบบลัทธิมงคลจากสวรรค์ของประเทศจีน. พิมพ์ครั้งที่ 2. แสงดาว.
- ชาติ ภาสกร. (2558). การศึกษาวิวัฒนาการเชิงสัญลักษณ์และความหมายของลวดลายประดับเงินตามชนบ. *วารสารวิชาการคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สจล*. 20(1). น. 63-71.
- ปิยะแสง จันทรวงศ์ไพศาล. (2552). 108 สัญลักษณ์จีน. ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- พงศ์เดช ไชยคุตร. (2557). ศิลปะภาพพิมพ์และกระดาษ. บริษัท สยามพิมพ์ นานา จำกัด.
- พัฒนภัตสร ภัทรภาสสิทธิ์. (2565). ศิลปกรรมแบบพระราชนิยมในวัดไทยฝั่งธนบุรีสู่การสร้างสรรค์จิตรกรรมร่วมสมัย. *วารสารวิจิตรศิลป์*. 13(2). น. 271-300.
- ไพโรจน์ พิทยเมธี. (2565). การวิเคราะห์รูปร่างรูปทรงจากศิลปะไทย เพื่อสร้างสรรค์ต่อยอดในงานออกแบบกราฟิกไทยร่วมสมัย. *วารสารวิชาการ DEC Journal คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*. 1(2). น. 97-124.
- มินทร์ลดา จักรชัยอนันต์. (2565). การสร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์ตะแกรงไหม ชุด เส้น สี สุนทรีแห่งองค์พระมหาเจดีย์สี่รัชกาล. *วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. 24(1). น. 62-74.
- ศานติ ภัคดีคำ. (2553). เสริมสิริมงคล ยลศิลปะจีน 9 วัดไทยในกรุงเทพฯ. อมรินทร์.
- สน วัฒนสิน. (2554). ภาพพิมพ์เบื้องต้นสำหรับครูศิลปะ. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ALTV. (2567). ยุคทองศิลปวัฒนธรรมไทยในรัชกาลที่ 3. <https://www.altv.tv/content/altv-news/64265c4469f9b2763f6f1759>
- Zhang, H. and Zheng, H. (2022). The Application and Teaching of Digital Technology in Printmaking. *Security and Communication Networks*. Article ID 3271860
<https://doi.org/10.1155/2023/9815892>